

7. Rosen, J. L and Neuganen, B. L (1960), Ego functioning in the middle and later years: a thematic apperception study of normal adults. *Journal of Gerontology* 15, 62-67.

Ясенчук Ю. Нормативно-правовое регулирование и социально-психологический аспект кибербезопасности.

Статья посвящена анализу правового регулирования обеспечения кибербезопасности и изучению и учета ее социально-психологического аспекта. Обозначено, что проблема обеспечения кибербезопасности стала предметом широкой дискуссии как на национальном, так и международном уровнях. Важное место среди проблем социально-психологических аспектов кибербезопасности занимает теория розобществления (disengagement), выдвинутая Дж.Розеном и Б. Нойгартен.

Доказано, что социально-психологический аспект состоит в изучении и учете закономерностей во время деятельности, общения и взаимодействия людей (больших и малых социальных групп) в киберпространстве. Главным в этом списке есть фактор социальности, который существует и проявляется в разных формах. Обозначено, что в условиях агрессии России против Украины обеспечение кибербезопасности Украины сыграет важную роль в укреплении обороноспособности нашей страны и решении проблем реинтеграции Крыма и врегулировании ситуации на Донбассе.

Ключевые слова: кибербезопасность, киберпространство, киберинфраструктура, информационно-психологическая безопасность, информационные технологии, социальная психология, социальное пространство, социальные группы, информационно-психологическое влияние, психологическая устойчивость, личность.

Yasenchuk Yu. Normative legal regulation of social and psychological aspects of cybersecurity.

This article analyzes the legal regulation of cybersecurity and the study and consideration of the socio-psychological aspect. Determined that the problem of cybersecurity is widely debated both nationally and internationally.

It is proved that the socio-psychological aspect lies in the study and consideration of laws in the activities of communication and interaction between people (big and small social groups) in cyberspace. Central in this list is a factor of sociality which exists and manifests itself in various forms. It was determined that under Russian aggression against Ukraine Ukraine will play to ensure cyber security important to strengthen the defense of our country and solving the problems of reintegration of Crimea and Donbas resolve the situation.

Keywords: cyber, cyberspace, kiberinfrastruktura, information and psychological security, information technology, social psychology, social space, social groups, information and psychological impact, psychological stability, personality.

Одержано 20.10.2016

УДК 070:006.032(4)

**Володимир Вакулич
(Переяслав-Хмельницький)**

НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ МЕДІАСТАНДАРТІВ

У статті досліджуються та аналізуються проблемні питання розвитку українського телемедійного простору, зокрема, створення суспільного телебачення та радіомовлення, діяльність у цій сфері Національної Ради з питань телебачення та радіомовлення. Визначено, що українські державні органи, до повноважень яких належить регулювання телерадіомовлення, розвиток інформаційної сфери з певних причин, не здійснили реформування у повному обсязі.

Значна увага приділяється вивченню і творчому застосуванню краєвих європейських зразків з урахуванням особливостей національної медіа ситуації.

Ключові слова: Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення, регуляторні повноваження, моніторинг телерадіопрограм, суспільне мовлення, європейські стандарти, Рада Європи, функції суспільного мовлення.

Телебачення є основним джерелом інформації для 84 % українців [1]. Проголошений Україною євроінтеграційний вектор передбачає суттєві якісні зміни у всіх сферах нашого життя, зокрема і в медійній. Ще з 2003 р. Україна взяла на себе зобов'язання створити замість державного мовлення альтернативне суспільне мовлення.

Тільки у 2014 році ухвалений довгоочікуваний Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». Мета його – задоволення інформаційних потреб суспільства, залучення громадян до обговорення та вирішення найважливіших соціально-політичних питань, забезпечення національного діалогу, сприяння формуванню громадянського суспільства тощо. На жаль, за результатами опитування, проведеного за підтримки Ради Європи в грудні 2015 року, 90 % українців не знали про те, що таке суспільний мовник.

Суспільне мовлення – альтернатива державному та комерційному мовленню, воно не належать ні державі, ні окремим політичним силам, приватним особам чи компаніям. Важлива складова – мовлення фінансується суспільством та підзвітне йому, передбачає створення високоякісного медіа-продукту.

До питань розвитку суспільного мовлення у світі, проблемних питань впровадження його в Україні долучено сотні вчених, експертів. На сьогодні можемо назвати кілька десятків його визначення. І це зовсім не шкодить розвивати власні погляди, адже мова йде в першу чергу про творчий процес, національні, культурні особливості кожної країни. Важливо, щоб у цій справі був поступ. Щоб справа служила всебічному розвитку людини, допомагала зміцненню демократії, гармонізувала суспільство на кращих цивілізаційних здобутках людства.

Отже, про запровадження суспільного мовлення Україна заявила трохи не з часу одержання незалежності. За цей час виросло нове покоління людей, відбулися Помаранчева Революція та Революція Гідності, гаслом яких був подальший цивілізаційний поступ. Та чи так швидко відбуваються зміни, яких очікує суспільство, в тому числі і в телерадіомовній сфері?

Більше двох років минуло з часу прийняття Закону «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». Час немалий для здійснення менеджерських дій відповідних державних структур, щоб наблизити український телерадіомовний простір до європейських стандартів. Довго, але все ж 15 грудня 2016 року голова Держкомтелерадіо Олег Наливайко підписав наказ, яким затвердив акт оцінки майна Національної телекомпанії. Відповідно до оцінки встановлено розмір статутного капіталу – 2 млрд 544 млн 273 тис. грн.

16 грудня 2016 року Держкомтелерадіо направило до Міністерства юстиції на правову експертизу та погодження проект постанови про затвердження статуту Публічного акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України».

Отже, визначено матеріально-технічне забезпечення для реформування системи, написані звіти про численні закордонні відрядження, проведені конференції та ін.

Поки ж маємо невтішну картину. У час особливий, війни на сході країни, яка повинна була б стати стимулом для мобілізації всіх наявних сил і ресурсів країни, і досі, як свідчить контент програм теленовин, насичений не суспільно важливою, а здебільшого різного роду страшилками, шокуючою «чорнухою», «жовтухою», «джинсою» тощо. Така неадекватність оцінки несе в собі загрозу суспільству, негативно впливає на його психологічний стан.

Чому тернистим шляхом до європейських стандартів просувається українське медійне середовище? Щоб відповісти на це запитання, варто зробити хоча б невеликий екскурс у минуле, проаналізувати і зрозуміти витоки формування і розвитку українських медіа, і особливо, найбільшої, найвпливовішої і найскладнішої його частини – електронних засобів.

Зауважимо, що більше двадцяти років тому існував чіткий водорозділ між газетами і телерадіомовленням. Газети були органами партійних комітетів. Звідси й підхід: республіканські, обласні, міські та районні редакції розміщались, як правило, у хороших приміщеннях, нерідко безпосередньо в обкомах, райкомах та виконкомах. Журналісти газет отримували вищі зарплати, більші гонорари, квартири за списками партійних працівників. До слова й комуністичні друкарні теж мали пристойний вигляд, у першочерговому порядку забезпечувались технікою. Радійці й телевізійники працювали в системі Держкомтелерадіо при Раді Міністрів. Саме це й обумовлювало їх статус як другорядних і за правовим, і за соціальним статусом. Але була й перевага. Щоб зайняти творчу посаду не обов'язково було бути членом партії. Цензура менше опікувалася, більше було поле для самостійності, творчості. Структура Держкомтелерадіо складалась з Українського радіо з іномовленням на 110 країн світу, Республіканського телебачення, студії „Укртелефільм”, обласних комітетів телебачення і радіомовлення.

Мовлення організовувалось наступним чином:

- Українське радіо працювало 10 годин на добу в загальносоюзній мережі та мало цілодобовий канал „Промінь” (друга програма УР);
- Республіканське телебачення розповсюджувалось на другому, а часом на третьому

каналі загальносоюзного телебачення;

- обласні комітети в залежності від категорій мали обсяги мовлення на радіо від однієї до трьох годин, на телебаченні від 20 хвилин до трьох годин на добу.

З руйнацією Радянського Союзу до власності України перейшли усі три мережі телемовлення і стільки ж радіомовлення. На базі їх здійснилось розповсюдження трьох програм українського радіо і двох – телебачення. Один канал було передано обласним студіям.

Крім незалежного ефірного мовлення, на початку 1990-х рр. працювало близько двадцяти невеликих кабельних мереж. Вони були самостійними. А незабаром на базі резервних релейних ліній та передавачів сформувався перший недержавний ефірний канал ICTV.

Таким був стартовий майданчик для розбудови сучасного ринку аудіо- та відеопродукції. Його бурхливий розвиток розпочався у 1995 році з прийняттям Указу Президента щодо передачі (віднесення) Концерну РРТ до сфери управління Держкомтелерадіо.

Саме в цей час у Верховній Раді взялися до створення принципово нового регуляторного органу за прикладом західних країн, принципом незалежності та демократичності засад діяльності електронних засобів масової інформації.

Форму і правовий статус почали обирати, вивчаючи досвід Європи та Америки. Він був досить строкатий.

Наприклад, у США регуляторним органом є Федеральна комісія з питань комунікацій. До її сфери відносяться національні і міжнародні комунікації, що здійснюються шляхом радіо, телебачення, а також по проводу, супутнику і кабелю в усіх 50 штатах, окрузі Колумбія та територіях США.

Це незалежне урядове агентство підзвітне Конгресу США і є головним органом з питань нагляду за дотриманням законодавства у галузі усіх видів комунікацій, регулювання і технологічних інновацій. Основна діяльність Комісії спрямовується на використання економічних переваг та вирішення проблем, пов'язаних зі швидким розвитком і змінами у світових комунікаціях. У штаті Комісії 3200 фахівців з питань телефонії, телебачення, радіо, кабельних мереж. Оригінально вирішене питання ліцензування: коли обсяг звернень до судів перевищив 50% кількості рішень про визначення переможців конкурсів, вирішили взагалі відмовитись від даного формату і перейшли до аукціонів. Просто і зрозуміло: хто дав більше грошей, той і отримав частоту. Таким чином американська казна тільки за продаж частот отимувє щороку до 2 мільярдів доларів прибутку.

Потужність регуляторної функції Комісії підтримується повноваженнями щодо:

- створення сприятливих умов для розвитку конкуренції, інновацій та інвестицій у послугах широкосмугового доступу;
- підтримки національної економіки, створюючи та гарантуючи відповідні конкурентні рамки для розвитку комунікаційної революції;
- забезпечення сприятливих умов для найефективнішого використання національного та міжнародного частотного спектру;
- захисту національної телекомунікаційної структури та інше.

Сама Комісія складається з п'яти членів, які призначаються Президентом США і ухвалюються Сенатом. Президент також призначає голову Комісії. Склад Комісії працює п'ять років.

Діяльність Комісії технічно забезпечується апаратом, який здійснює експертно-аналітичну та підготовчу роботу в незалежному режимі. Крім завдань, що входять до повноважень членів Комісії, працівники апарату виконують ще ряд самостійних функцій. Наприклад, розробку та реалізацію регуляторних програм, ведення ліцензійної документації, опрацювання скарг.

У Франції регулятор – Вища аудіовізуальна рада. Сфера її діяльності стосується тільки медіа і має забезпечувати вільне висловлення думок, організацію радіо- і телевізійних передвиборних компаній, випусків новин, надання частот для операторів, забезпечення гідності людини, захист прав споживачів, моніторинг програм, видавати санкції, розробляти нормативні документи.

Вища аудіовізуальна рада Франції є незалежним громадським органом та забезпечує захист французької культури та мови. Вона складається з 9 членів: 3 призначаються Президентом Франції, 3 – спікером Сенату, 3 – спікером Національної асамблеї. До повноважень Президента країни відноситься також призначення голови Ради. Рішення Ради є остаточним і не піддається зміні у судовому режимі.

Робочий орган Ради – апарат – очолює директор. У штаті задіяно понад 800 фахівців у галузі телебачення, радіомовлення, зв'язку, права, економіки.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення є вищим державним органом у сфері мовлення у Польщі.

До її повноважень відноситься самостійне встановлення завдань, які виконуватимуться Радою а також підготовка і видача регуляторних актів, обов'язкових до виконання на всій території Польщі.

Основними завданнями ради є захист свободи слова та незалежності телекомпаній, інтересів глядачів і слухачів, відкритості та плюралізму радіо та телебачення.

До регуляторних функцій Ради слід віднести:

- визначення напрямів державної політики в галузі електронних засобів масової інформації;

- розробку умов, яким має відповідати діяльність мовників;

- контроль діяльності телерадіоорганізацій у рамках закону;

- дослідження контенту і якості прийому програм;

- науково-технічні тренінги і навчання персоналу медіа;

- збір абонентської плати, ліцензійні та реєстраційні збори;

- підготовка висновків щодо проектів законодавчих актів та міжнародних угод що стосуються мовлення;

- здійснення міжнародних відносин у галузі електронних ЗМІ;

- співпраця з відповідними організаціями та установами у сфері авторського права і прав виконавців, виробників і мовників радіо і телевізійних програм.

Національна рада з питань телерадіомовлення Польщі складається з п'яти членів, які призначаються на 6 років. 2 члени призначаються Президентом, 2 – Сеймом, 1 – Сенатом. Голова обирається шляхом голосування самою радою. Фінансується за рахунок коштів від абонентської плати, ліцензійних та реєстраційних зборів, що забезпечує повну незалежність регуляторного органу від владних структур держави.

Наведені приклади засвідчують: кожна країна має національні особливості, в той же час демократичний підхід до розбудови регуляторних органів є універсальним, забезпечує свободу слова, права людини, соціальний напрямок галузі медіа, професіоналізм виконавців.

Генезис нашого розвитку був таким. Першим важливим нормотворчим актом у суверенній державі став Закон України «Про інформацію». З точки зору фахівців даний документ виявився досить вдалим і дієвим з невеликими доповненнями й досі.

Конкретизував діяльність електронних засобів масової інформації базовий закон «Про телебачення і радіомовлення». Йому пощастило менше, ніж попередньому, оскільки з дня створення до нинішнього часу до нього вносилось 40 доповнень, правові, редакційні, він навіть потрапив під рішення Конституційного суду, який визнав у 2009 році окремі положення неконституційними. Взагалі цей державний акт настільки складний і важливий, що потребує окремого дослідження.

Ми ж з метою розуміння регуляторної політики в галузі пропонуємо звернутися до основного правового документу Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» від жовтня 1997 р. Його основою стали положення і вимоги закону «Про телебачення і радіомовлення».

Новий закон визначив правові засади діяльності Національної ради, як конституційного, постійно діючого, колегіального, наглядового та регулюючого державного органу в галузі телерадіомовлення.

Закон з внесеними десятьма змінами, однак, так і не затвердив у повному обсязі необхідні повноваження для виконання функцій, закладених ідеєю цього нормативного акту і статутом регуляторного органу в такій складній і свавільній з боку телеорганізацій царині. Неозбросним оком видно далекість ідеології закону від реальних можливостей його ефективного виконання.

Головна вада полягає у прірві між заявами і діями влади. Створення Національної ради з задекларованим статусом вбачає її автономізацію у схемі управління державою, виведенням медіа з структури Кабінету Міністрів України. Це підтверджується рівнем посад. Скажімо, голова Нацради за статусом – Віце-прем'єр-міністр, заступники – міністри, члени – голови державних комітетів.

Однак, генерали залишилися без армії. Керівництво виконавчої влади вирішило, що з створенням Національної ради знято відразу кілька питань. По-перше, сформували регуляторний орган європейського типу. По-друге, оголосили про впровадження демократичних засад діяльності електронних ЗМІ. По-третє, задовольнили амбіції народних депутатів України щодо можливості вести пропаганду своєї діяльності. Четверте – знайшли джерело додаткових надходжень до бюджету завдяки відрахуванням за отримання ліцензій, можливих штрафних санкцій тощо.

Та у вільне плавання регуляторно-демократичний орган відпускати ніхто не збирався. Запобіжниками стала ціла низка умов. Найголовніша – фінансування діяльності. У першій редакції було записано: «Кошти від ліцензування зараховуються до державного бюджету і використовуються для розвитку телебачення і радіомовлення в Україні».

Це положення швидко призабулось. І в останній редакції закону від 11.07.2009 р. у статті 25 п.2 записано: «Надходження від плати за видачу ліцензій та інші послуги, які надаються Національною радою, зараховуються до Державного бюджету».

Таким чином «самостійність» у прийнятті рішень і діяльності звузилась до рамок під гаслом: скільки дадуть коштів. Їх давали все менше. Навіть задекларовані статті видатків за окремими бюджетними програмами такими як управління у сфері телебачення і радіомовлення, офіційний моніторинг телерадіопрограм, розробка та реалізація Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору, впровадження нових технологій і проведення досліджень, розробку висновків щодо електромагнітної сумісності, необхідних для створення каналів мовлення, не були виконані жодного разу за історію існування Нацради. Тобто, ані розширювати ринок, ані контролювати його нормативні умови не мали змоги.

За оцінкою експертів, з 28 повноважень, передбачених законодавством, тільки 5 виконуються у достатній мірі, 13 виконуються частково. Решта 10 зовсім не виконується. Серед них такі важливі, як нагляд за дотриманням ліцензійних умов, нагляд за дотриманням стандартів та норм технічної якості телерадіопрограм, створення та утримання державного архіву телебачення і радіомовлення.

Скажімо, як має працювати ринок електронних ЗМІ у рамках закону, якщо через вкрай незадовільну технічну базу, з 830 програм ефірного і супутникового мовлення є можливість постійно контролювати тільки 76 мовників, або 8 процентів. Через це контрольно-аналітичне управління працює як пожежна команда: встигає перевірити тільки ті канали, на які дає наказ безпосередньо Національна рада.

Є ще одна сторона цієї справи. Вище приводилися приклади результатів фінансової діяльності Федеральної комісії з питань комунікацій США. Вона поповнює бюджет країни понад 2 млрд. доларів щороку. Наша Нацрада спромоглась у минулому році зібрати до 37 млн. грн., тобто у 140 разів менше. Зрозуміло, ми не Штати. Але за підрахунками економістів, у разі повного виконання підконтрольних функцій Нацрада може стати донором державного бюджету в сумі до двох мільярдів грн. При цьому річні потреби відомства становили б до 50 млн. грн., тобто зросли б на 40 відсотків.

Слід також звернути увагу на те, що регулятор не є бізнесовим проектом.

Його головна функція полягає у соціальному, моральному, етичному напрямках. Так вважає Європа. Представник ОБСЄ з питань свободи ЗМІ Дуня Міятович, мандат якої передбачає здійснення моніторингу за дотриманням державними учасниками ОБСЄ своїх зобов'язань у сфері забезпечення свободи висловлювання і організації діяльності засобів масової інформації, вважає головним завданням для регуляторних органів країн – формування систем досконалих медіа.

Такої ж думки дотримуються професійні європейські експерти та науковці галузі. Професор Г. Мюллер з Німеччини вказує на дві умови, що вважаються достатньо вагомими підставами для втручання держави. Перша – це необхідність захисту інтересів суспільства. Друга – провал ринку. Тобто нездатність ринкових механізмів забезпечити суспільний добробут, оскільки сектор мовлення неможливо порівнювати з промисловими або економічними секторами. Медіа сектор відіграє надзвичайну роль у сучасному демократичному суспільстві, особливо з точки зору формування і поширення громадянських цінностей (за матеріалами експертного семінару Європейського Союзу та Ради Європи «Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі» Київ, 29 листопада 2010 р.).

Як бачимо, європейці усвідомили особливий статус, а значить і місце засобів масової інформації в інфраструктурі суспільства. Звідси випливають і наші завдання. Власне вони, інколи не чітко, але вже виписані у медійних законах. Їх, до речі, по кількості набагато більше (двадцять два) ніж у країнах заходу. Там використовують від трьох до восьми законів.

То що ж заважає перетворити кількість на якість? На нашу думку, є кілька головних проблем. І створені вони штучно. При чому всіма учасниками медіа стосунків – від телерадіоорганізацій до органів вищої державної влади.

Визначивши завдання, і створивши первинну базу, і Президент і парламент, образно кажучи, у підвалинах побачили готовий будинок і, чомусь вирішили, що без стін, даху, внутрішнього оздоблення, споруду можна експлуатувати. А якщо говорити відверто, у другій половині 1990-х рр. до Нацради ставились не як до державного регулятора, а як до контори, яка має видавати ліцензії і не “плутатись під ногами” великої політики.

Наведу такий приклад. За роки існування Нацрада 5 разів змінювала приміщення. Розміщувалась вона і в будинку на Михайлівській, де зараз МЗС, і в «шоколадному будинку» на Шовковичній, і в колишньому будинку розпусти на Шота Руставелі. Молода держава розміщала органи влади у пристойних приміщеннях, а працівники Нацради обходили з «чемоданами» весь Київ шукаючи постійного притулку. І тільки у 2005 році оселились на Прорізній, 2, потіснивши Держтелерадіо.

Такими ж зусиллями долалась і кадрова проблема. І за статусом, і за чисельністю Нацрада не відповідала вимогам закону. Цікаві процеси відбувалися, зокрема, із формуванням складу Нацради.

Стаття 7 Закону “Про національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” визначає, що членом Нацради може бути призначений громадянин з числа кваліфікованих фахівців у галузі журналістики, телерадіомовлення, юриспруденції тощо зі стажем роботи в галузі не менше, як 5 років.

Ця вимога майже не виконувалася. Так Голова Нацради Борис Холод – кандидат філософських і доктор економічних наук – взагалі до журналістики не мав жодного відношення. Фракції Верховної Ради і Президент направляли до Нацради своїх представників з метою впливу на хід розподілу інформаційного простору і аж ніяк не для розбудови ефективного ринку засобів масової інформації. Що на практиці призводило до нескінчених переділів зон впливу та їх розподілу і закріпленню за окремими фінансовими групами та олігархами. Саме внаслідок використання таких засад в основному і сформувались нинішні угруповання медіамагнатів, відомих усій державі. З першою хвилею домінуючі позиції на телебаченні зайняли О. Роднянський, О. Зінченко, В. Пінчук, В. Деркач. Зі зміною Президента України у 2004 році посилювали позиції можновладці, пов'язані з В. Ющенком. З приходом В. Януковича значно зміцнилась телеімперія Р. Ахметова. Особливо цей процес активізувався в період ліцензування цифрового телебачення. У 2010 році третину ємності мультиплексу зайняли телестудії донецького олігарха.

За подібним сценарієм розвивались мережі радіомовлення у дециметровому діапазоні. Вільнішим розподіл ліцензій відбувся у сферах, де немає обмеження частотного ресурсу: у кабельних мережах і супутниковому телебаченні.

Ще один важливий аспект вимагає уваги. До закону «Про телебачення і радіомовлення» у статтю 25 п. 8 записали на перший погляд нейтральне речення, що стосується відмови юридичній особі в участі у ліцензійному конкурсі: «Це рішення може бути оскаржене в судовому порядку».

Ці вісім слів зіграли для Нацради злого жарта у 2002 році, коли на конкурс виносилося 350 телевізійних каналів, 4 телемережі і 234 радіочастоти. На участь у конкурсі на їх придбання подали 2273 заявки, тобто більш як чотири претенденти на частоту.

Незадоволені програшом конкурсу та відмовами, претенденти на ліцензію долучили до протестів губернаторів, мерів, народних депутатів, які були явними чи прихованими “господарями” телерадіоорганізацій. На бік скаржників стали й корумповані судді. Вони не тільки відміняли легітимні рішення, а й самочинно, перевищуючи повноваження, визнавали переможців конкурсів та виносили постанову про видачу їм ліцензії.

Ситуація настільки загострилась, що члени Нацради звернулись до Верховної Ради і Президента України із заявою щодо безпрецедентного тиску суду на конституційний державний орган.

Правда, голос Нацради було почуто у владі і тиск суддів суттєво зменшився. Але хіба це вихід із ситуації.

Можна довго описувати проблеми фінансування, кадрового, технічного забезпечення, факти тиску з боку високопоставлених чиновників та «грошових мішків», партійних лідерів, силових структур на регулятора медіа, що призводить до зниження ролі Нацради у формуванні та діяльності національної сфери засобів масової інформації і, як наслідок, маємо такий стан справ, що його тільки лінивий не критикує. Очевидно одне: навести порядок у дуже складній галузі можливо тільки за умови надання самостійності регулятору в прийнятті рішень і виконання правил гри, передбачених досить якісним законодавством України.

За оцінкою експертів, «в Україні склалася практика поділу законодавства про телерадіомовлення на значну кількість законів, що часто занадто директивні і деталізовані. Результатом є непослідовна і неповна нормативно-правова база багатьох невідповідних частин, що вказує на надмірне регулювання і бюрократизацію. Такий механізм не приводить до ефективно регульованого середовища, оскільки суперечливі правила, юридичні лазівки і прогалини перешкоджають реалізації, знижують прозорість і правову визначеність, а також збільшують ризик корупції. Якщо буде розроблятися новий закон про мовлення, необхідно приділити увагу створенню всеохоплюючого та сучасного закону, де всі питання вирішуються узгодженим чином. Наприклад, Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» має бути повністю включений до нового закону про телерадіомовлення».

Експерти Ради Європи також нагадали, що згідно з підписаною Угодою про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася в 2016 році розробити новий закон у відповідності з європейськими стандартами, звернули увагу, що існуюча в Україні система ліцензування, в якій кожна платформа розподілу вмісту потрапляє під різні режими, навіть коли вона не спирається на радіочастоти (кабельна або IPTV) не відповідає європейським стандартам. У країнах ЄС оператори телевізійних платформ, які не використовують радіочастотний ресурс, не підлягають ліцензуванню. Досить простого повідомлення. Те ж стосується місцевих і регіональних мовників.

У світі ставлення до медійного простору є в розряді першочергових. Саме ж суспільне мовлення у Європі існує майже 90 років. Інгрід Делтенре, генеральний директор Європейської мовної спілки стверджує, що незалежні ЗМІ не лише слугують людям, вони є також наріжним каменем кожної економіки й демократії. І цей зв'язок є нерозривним. Якщо ЗМІ має не найкращу форму, то це лише відображає те, що політична, економічна ситуація та рівень демократії так само перебувають на неналежному рівні. Суспільне мовлення має бути рушієм з удосконалення цих систем.

Маючи в арсеналі величезний зарубіжний досвід, Україні можна в надзвичайно стислі строки реформувати систему телерадіомовлення. На жаль, вірус радянщини, панування олігархічних кланів, відсутність ефективного державного менеджменту поки що є важким тягарем для подальшого поступу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Телебачення в Україні контролюють магнати, українцям потрібен суспільний мовник – експерт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://coe.kiev.ua/general/800/800_7.htm.
2. Закон України Про Суспільне телебачення і радіомовлення України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go.
3. Телебачення в Україні контролюють магнати, українцям потрібен суспільний мовник – експерт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://coe.kiev.ua/general/800/800_7.htm.
4. Держкомтелерадіо затвердив акт оцінки майна НТКУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: stv.detector.media.
5. Держкомтелерадіо затвердив акт оцінки майна НТКУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: stv.detector.media.
6. У бюджеті 2017 не вистачає 300 млн грн на ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: hromadske.ua/u-biudzheti-2017-ne-vystachaie-300-mln-hrn-na-suspilne-movlenn.
7. Національна Рада. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nrada.gov.ua.
8. Закон України “Про інформацію”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nrada.gov.ua.
9. Закон України “Про телебачення і радіомовлення”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – www.nrada.gov.ua.

10. Закон України «Про Національну Раду з питань телебачення і радіомовлення». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/538/97-вр.
11. За матеріалами експертного семінару Європейського Союзу та Ради Європи “Сприяння європейським стандартам в українському медійному середовищі” Київ, 29 листопада 2010 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: nadoest.com...standartam-v-ukrayinsekomu-medijnomu...
12. Європейські експерти порадили, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: media/.../evropeyski_eksperti_poradili_yak_stvoriti_v_ukraini_idealne_s..
13. Новини за тегом – Медіаграмотність – Суспільне мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: v.mediasapiens.ua/bytag/tag_ebu/.

REFERENCES

1. Telebachennya v Ukrayini kontrolyuyut` magnaty`, ukrayincyam potriben suspil`ny`j movny`k – ekspert. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://coe.kiev.ua/general/800/800_7.htm.
2. Zakon Ukrayiny` Pro Suspil`ne telebachennya i radiomovlennya Ukrayiny`" [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: zakon.rada.gov.ua/go.
3. Telebachennya v Ukrayini kontrolyuyut` magnaty`, ukrayincyam potriben suspil`ny`j movny`k – ekspert. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://coe.kiev.ua/general/800/800_7.htm.
4. Derzhkomtelradio zatverdyl`v akt ocinky` majna NTKU. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: stv.detector.media.
5. Derzhkomtelradio zatverdyl`v akt ocinky` majna NTKU. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: stv.detector.media.
6. U byudzheti 2017 ne vy`stachaye 300 mln grn na ... [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: hromadske.ua/u-biudzheti-2017-ne-vystachaie-300-mln-hrn-na-suspilne-movlenn.
7. Nacional`na Rada. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: www.nrada.gov.ua.
8. Zakon Ukrayiny` “Pro informaciyu”. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: www.nrada.gov.ua.
9. Zakon Ukrayiny` “Pro telebachennya i radiomovlennya”. [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: - www.nrada.gov.ua.
10. Zakon Ukrayiny` «Pro Nacional`nu Radu z py`tan` telebachenn i radiomovlennya». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: zakon.rada.gov.ua/laws/show/538/97-вр.
11. Za materialamy` ekspertnogo seminaru Yevropejs`kogo Soyuzu ta Rady` Yevropy` “Spry`yannya yevropejs`ky`m standartam v ukrayins`komu medijnomu seredovy`shhi” Ky`yiv, 29 ly`stopada 2010 r.). [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: nadoest.com...standartam-v-ukrayinsekomu-medijnomu...
12. Yevropejs`ki eksperty` porady`ly`, [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: media/.../evropeyski_eksperti_poradili_yak_stvoriti_v_ukraini_idealne_s..
13. Novy`ny` za tegom – Mediagramotnist` – Suspil`ne movlennya [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: v.mediasapiens.ua/bytag/tag_ebu/.

Вакулич. В. На пути к европейским медиастандартам.

В статье исследуются и анализируются проблемные вопросы развития украинского телемедийного пространства, в частности, создание общественного телевидения и радиовещания, деятельность в этой сфере Национального Совета по вопросам телевидения и радиовещания. Определено, что украинские государственные органы, в полномочия которых входит регулирование телерадиовещания, развитие информационной сферы по определенным причинам не осуществили реформирования в полном объеме.

Значительное внимание уделяется изучению и творческому применению лучших европейских образцов с учетом особенностей национальной медиа ситуации.

Ключевые слова: *Национальный совет Украины по вопросам телевидения и радиовещания, регуляторные полномочия, мониторинг телерадиопрограмм, общественное вещание, европейские стандарты, Совет Европы, функции общественного вещания.*

Vakulych V. Towards european standards media.

This paper investigates and analyzes the issues of Ukrainian TV media space, including the establishment of public television and radio, activities in this area of the National Council on Television and Radio. Determined that the Ukrainian authorities, whose powers include regulation of broadcasting, the development of information sphere for some reason not made reforms in full. Much attention is paid to creative and use the best European models allowing for the national media situation.

Keywords: *National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting, the regulatory authority, monitoring TV and radio, public broadcasting, European standards, the Council of Europe, public broadcasting function.*

Одержано 28.10.2016